

· FØROYA · SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 2.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tirsdag hin 10. januar 1928.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsári — Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

2. árg.

ALLIR FØROYINGAR, sum hava fylgt við, hvussu tey politisku viðurskiftini her á landi hava artað seg í teim seinru árum, vilja hava verið varðugir við tey serkennir, sum teir politisku flokkarnir hava borið til sjóndar: At seta upp mál, sum teir síðani lata biða og biða, til teir á annan hátt eru komnir ásamt um einthvørt annað, sum teimum liggur fremri í huga.

Socialdemokratar vilja, um teir fjolmentir koma inn á Føroya Løgting, við idni geva seg í kast við at loysa teir spurningar, sum flokkurin í fyrsta syfti er kominn ásamt um at fremja. Allir spurningar og øll mál, sum uppsett eru, botnað í tí eina: At fáa eitt heilt annað skil á okkara viðurskiftum vinnilivinum viðvíkjandi, soleiðis at tað gerst Føroyingum, yngri sum eldri monnum, kvinnum og børnum, livilivari her á landi, enn tað til dags hevur verið.

Fyrst á stevnuváðingini er sipa til *eina stóra, týðingarmikla broyting av okkara skúlastkipan*, soleiðis at øll landsins børn og unglingar kunna koma til hollasta og besta kunneika. Hetta er tað fyrsta sum gjørt verður í øllum mentaðum londum um allan heimin, tí eyðsæð er, at har upplýsingurin torvar millum hitt breiða fólk, har gongur alt eftir hali, og soleiðis vil tað eisini koma at gangast herheima um ikki skúlastkipan verður broyttur í bræði.

Peningaviðurskiftini her á landi hava verið út av lagði í teim seinastu árum, og eru Socialdemokratar av teirri áskoðan, at hovuðsbrekkurin er at tað er alt ov langt ímillum okkara aðalvinnuveg, fiskidriftina og okkara heimligu bankaviðurskiftir. Hava tí socialdemokratar sett fram spurningin um at reisa ein banka, undir umsjón Føroya Løgtings, sum kann verða ein stórvirðis stuðul soveð fyri teir landsmenn okkara, ið vilja fáa sær nýggj haldgóð skip, sum fyri teir, sum vilja seta alt inn á, at fiskurinn verður tilvirkaður her á landi, so peningurin kann koma øllum Føroyingum til góðar.

Her mega allir føroyskir veljarar geva sína ætlan um hesu neyturvilugu mál til sjóndar, tá ið farið verður á valg 23. í hs. Kvinnur og menn eiga tí ikki at sita heima og lata alt ganga sum best, men móta fjolment við valghorðið og geva sína stemmu til teir socialdemokratisku kandidatarnar. Harvið kunnu øll best gera stítt til, at tað gerst livilivari hjá Føroyingum í Føroyum.

Hr. Landstingsmanden.

Landstingsmand Effersøes Hyrdebrev til de færøske Vælgere. — Landstingsmanden som Fri-Udbytnings Forkynder!

Landstingsmand Effersøe er ikke ung længer. Og der er ogsaa adskillige, der mener, at han er en gammel Mand, og ikke forstaar Nutiden og dens Bevægelser, burde man lade den gamle Herre i Ro. Jeg havde ogsaa bestemt indtaget det Standpunkt, at lade Hr. Landstingsmanden i Fred, da han er en af de Personligheder, som man af Alderdoms Respekt lod i Ro.

Men naar vi først rigtigt har hyget os i Juledagene, og faar fat i »Dimmalættingens Nytaarsblad, saa kan man nok forstaa, at Hr. Landstingsmanden ikke indser, at Tiden er løbet fra ham, idet han i en Meterlang Skrivelse til de færøske Vælgere bebuder, at endnu er det ham, der er i Stand til at sætte det politiske Skab i det rigtige Hjørne!!! Han skriver op ad Vægge og ned ad Stolper om alt muligt, der vilde have været sket, om han ikke i 1906 havde opdaget »Humbugen« og fort Færøerne og Færinger ud af »Malstrommen«. Ja, det er vel Skæbnens Ironi, i dybeste Forstand. Landstingsmanden har været med til at opfinde en Fare, og efter bedste Evne forsøgt at indbylde sine Omgivelser den overhængende Fares store og skæbnesvangre Følger for sine Landsmænd. Og ved Aarskiftet 1927—1928 afslører han sig som Færøernes Redningsmand!!!! Ja, det er uregelmæssigt saa Tip-Top, at det allermindest den store Redningsmand burde faa for sit »Humbuge«-Fare-Redningsarbejde var, ja, skal vi sige: endnu et Kors? Men i Betragtning af at han er gammel, kunde man maaske hitte paa noget andet, da han jo i Forvejen er bekorset.

Havde Hr. Landstingsmanden ikke været af saa gammel Dato, vilde han sikkert kunne drive det ganske vidt som Fareopfinder. Den forømtalte »Humbuge«-Fare menes nu at være overstaaet, og nu haler Hr. Landstingsmanden Tæppet op for en ny: *Socialdemokratiet*. Og selvfølgelig er der ikke alene Lovord, der flyder fra hans spruttende Pen, men han formelig vrider sig i Angst og

Harme og brøler efter bedste Evne: Det færøske Folk bør samles om Købmændene!!!

Til den anden Side, raaber han: »Købmænd, ro jer sammen«. Hvis Socialdemokratiet faar indpas paa Færøerne, og de færøske Fagforeninger gennemsyres af Socialisme, saa er det ude med de Ernæringsdrivende, da der ved Socialdemokratiets opstaaen paa Færøerne er en Fare for, at Arbejdere og Fiskere en skønne Dag ikke tager til Takke med det knapt afmaalt Udbytte, de faar for deres Slid og Slæb. »Pas paa! Giv Agt!« Faren's Stund skal man kende sine Venner, sine rigtige Venner, Venner med Hud og Haar, formaan Landstingsmanden de færøske Købmænd. Landstingsmanden gyser ved Tanken om, at færøske Arbejdere og Fiskere vil være nedrige nok til at forlange i Stedet for at tigge. Ja, anderledes kan man umuligt forstaa hans Hentydning til Strejke — hvis han i heletaget selv forstaa, hvad det er, det drejer sig om, hvad jeg i høj Grad betvivler —. Den færøske Arbejder og Fisker skal gaa Tiggergang til de færøske Redere og Købmænd for at faa deres retsmæssige Andel af Arbejdets Udbytte? —

Redaktør Anton Nielsen, der ikke kendte denne Krumspringer, som Hr. Landstingsmanden aabenbarer sig at være, spurgte en Gang forbauset: Er Manden dum eller er han fræk? Andre, der kender Hr. Landstingsmanden, vilde kun have sagt: Det er Hr. Landstingsmanden i høj Figur.

Hr. Landstingsmanden formaner de færøske Fiskere og Arbejdere til Forhandling!!! Naar har det mon lydt, naar Priserne skal sættes paa Ævnedsmidler, at man tilbyder at forhandle med Arbejdere og Fiskere herom? Nej, her lyder det sædvanlige: »Den, der ejer Grisen, bestemmer Prisen«. Men Arbejdere og Fiskere maa ikke være formastelige og indlade sig paa at bestemme, det skal de bestemme: Landstingsmanden, de færøske Redere og Købmænd om. Arbejdere og Fiskere skal forhandle, den Ret bør de have, men Afgørelsen skal hvile i de andres Skød. Arbejdere og Fiskere skal lade sig udbytte i

Ro og Mag, heller end at standse Profitjægerens Magtbegær. I Sandhed en Moral, der er Hr. Landstingsmanden værdig. Man kan dog ikke forlange, at den kendte fhv. Suderø Politimand saadan paa en Gang skal være bleven saa venlig stemt overfor færøske Fiskere og Arbejdere, der træller for det sure Brød, saavel til Lands som til Vands. Den Henstilling fra Hr. Landstingsmanden til de færøske Arbejdere og Fiskere ligner derfor Hr. Landstingsmanden fra Begyndelsen til Punktum: Arbejdere og Fiskere maa godt have en Mening, og endda ytre den, men bestemme — det maa de ikke. Anderledes saa Folkelingsmanden paa dette Spørgsmaal sidste Sommer, da han anerkendte Arbejdernes Strejkeret, idet han udtalte, at *Strejker kan være nødvendige*. Men Politimyndigheden, der endnu præger Hr. Landstingsmanden, naar han omtaler Arbejdere og Fiskere — byder: *der skal forhandles*. Hr. Landstingsmanden har aldrig været i den Situation, at hans Fortjeneste ikke har strakt til at købe de dyre Varer, som skulde mætte mange Munde. Derfor bør Hr. Landstingsmanden stille sig bag Skærmbræddet, naar Tæppet gaar op og Socialdemokratiet skal angribes. Han er gammel, og han forstaa ikke, at de færøske Fiskere og Arbejdere i Socialdemokratiet ser sin Støtte i Kampen for Tilværelsen og stoler paa sig selv og den Grundvold, hvorpaa Socialdemokratiet er rejst: *Arbejdernes Frigørelse skal være Arbejderklassens eget Værk*.

Og det skulde ogsaa bare mangle, at Fiskerne og Arbejderne ikke skulde have Bestemelsesret overfor sine Arbejdsudbydere, og det endda med større Ret end Varefordyrerne, der har Ret til at sætte ubla Priser paa Varerne.

Leveret Arbejde er en Værdi, der er skabt. Varefordyreren skaber inden Værdier, snarere det modsatte.

At Arbejderklassen er en vigtig Bestanddel i det færøske Samfund, er der ingen, der vil tvivle om — det skulde lige være Hr. Landstingsmanden. Og da netop denne Del af Befolkningen er den mest talrige, er det kun en Rimelighed og ikke noget urimeligt Forlangende, at ogsaa den Del af Befolkningen vil arbejde sig frem til lysere og bedre Kaar, og det netop af den Grund, at Erfaringerne viser, at de andre hverken vil eller er i Stand til at varetage Arbejderklassens politiske Interesser. Kun gennem

Socialdemokratiet kan Arbejderklassen være i Stand til at hævde sig selv, baade politisk og materielt. Det er ganske indlysende, at Socialdemokratiet er opstaaet af Medfølelse for dem, der træller for et ringe Udbytte. Denne Medfølelse har derfor skabt den stærke internationale Organisation, Socialdemokratiet, der uforfærdet fører en Kamp, der spænder over hele Verden for: Arbejdernes Frigørelse. Derfor slutter færøske Arbejdere og Fiskere sig til Socialdemokratiet, uden Hensyn til Hr. Landstingsmandens Mening, for han er en ældre Herre, der ikke forstaa, at han er drattet bagud.

Folketingsmand Hans Nielsens Besøg paa Færøerne i 1925 har givet Hr. Landstingsmanden Anledning til at stable op nogle Bemærkninger, der aabenbarer, at Landstingsmandens Nervesystem ikke længer er i Lave, og han nævner endda i den Forbindelse Hr. Nielsens Omtale af Forholdet mellem de færøske Fiskere og færøske Redere-Købmænd. Hr. Landstingsmanden bør vide, at Kilder hvorfra Hans Nielsen omtaler Fiskere og Arbejdere under Købmændens Aag, var for det første en Skrivelse som en Arbejderforening paa Færøerne havde faaet fra Købmændene, som Svar paa en Anmodning om at faa udlivet Petroleum til Viderelevering til Foreningens Medlemmer.

»Da det strider mod vore Interesser at udskibe Petroleum til Deres Udsalg, kan vi ikke indlade os paa at expedere Deres Ordre!

For A/S J. Mortensens Eff. N. P. Mortensen«.

»Arbejdernes Interesser strider mod vore Interesser« vil det rent ud sige, hvad der stod i Købmændens Skrivelse.

Den anden omtaler af Slaveforholdene, synes jeg, Hr. Landstingsmanden burde have undladet at genopfriske; nemlig vedrørende Fiskernes Afregning netop i 1925, da denne Side blev fremdraget i Rigsdagen. Dengang havde de færøske Fiskere de allerstørste Vanskeligheder ved at faa sin surt erhvervede Fortjeneste — og endda saa sent som *pr. 1. Januar 1928* har endnu ikke alle Fiskere faaet sit Tilgodehavende fra 1925. Jeg synes oprigtigt, at Hr. Landstingsmanden ikke gør »sit Fødeland« nogen Tjeneste ved at fremdrage denne Side af Fiskernes Forhold til Redere og omvendt.

At Produktionsmidlerne over-